

Ferðsluóhapp í Hovi

Í tætta mjørkanum leygardagin rendi ein persónbilur á buss, sum koyrði norður móti Tvøroyri. Bussurin, sum var fullfermdur við ferðafólki, var júst farin um Hovsegg við kós móti Krambatanga og Smyrli. Persónbilurin var á veg suðureftir, men helst hevur ferðin verið nakað meira, enn umstøðurnar loyvdu. Í øllum førum eydnaðist ikki bilinum at steðga áðrenn hann kom ov nær bussinum. Hugsingur er ikki hjá bussi og persónbili at koyra fram við hvørjum øðrum á smala vegnum, og tí gjørdist samanstoyturin veruleiki. Eingin mansskaði stóðst av tilburðinum. Myndina hevur Finn Johannesen tikið

Fýra fullir førarar

Bæði í Havn, Sandoynni og Suðuroy hevur løgreglan tikið bilførarar, sum koyrdu ávirkaðir. Í Havn fekk løgreglan boð um eitt ferðsluóhapp á Velbastaðvegnum, men bilførarin valdi at taka til rýmingar. Løgreglan hevur tó funnið ein mann, sum eftir øllum at døma koyrði bilin. Í sambandi við eitt ferðsluóhapp í Sandoynni í gjár er ein bilførari skuldsettur fyri rúsdrekkakoyring, og í Suðuroy komu tveir bilførarar í svartubók fyri at hava koyrt ávirkaðir. Løgreglan í Havn sigur, at vikuskiftið hevur annars verið friðarligt higartil, og tónleika-tiltakið Asfalt hevur ikki givið løgregluni eykaarbeiði.

Føroyingar í stórum vanda

Sólstrálusøgur eru ikki altíð góðar. Ozonlagið yvir Føroyum er serliga tunt í hesum døgum og tær vandamiklu sólstrálurnar eru tiskil sterkari enn vanligt. Tí eru allar orsøkir til at ávara føroyingar ímóti at lata seg steikja í sólini

VANDAMIKIL SÓL

Áki Bertholdsen
aki@sosialurin.fo

Hvør skuldi trúð tí, at tað kann vera neyðugt hjá føroyingum at rýma undan sólini. Men tað er ikki eingang lygn!

Serliga beint nú eru allar orsøkir til at vísa stórt varsemi, tí mátingar vísa, at ozonlagið yvir Føroyum og restini av Norðanlondum er tynri enn vanligt, hesa árstíðina.

Og tá ið veðrið er so gott, sum tað er beint nú, eru tær vandamiklu UV-geislingarnar frá sólini munandi sterkari, enn vanligt.

- UV talið fyri Føroyar er áleið 6,2 á miðdegi í dag og tað er óvanliga høgt, staðfestir Paul Eriksen, serfrøðingur í UV geislingum á Danmarks Meteorologiske Institutt.

Hann sigur, at í slíkum veðrið, verða fólk sólskáldað upp á minni enn ein tíma.

Og tað er akkurát her, at vandin lúgur.

Tað er serliga um miðdagsleiðið, at tað er neyðugt at ansa eftir, tí tá er sólín heitast.

Tí eru bestu ráðini at verða innandura í nakrar tímar á miðdegi.

Skalt tú endiliga verða úti á miðdegi, er tað avgjørt ráðiligt at vera í klæðum.

Men hann mælir eisini til at brúka sólkrem við høgum faktori og ikki at vera pírin, tá ið tað verður smurt upp á.

Skáldast í ongari sól

Paul Eiriksen sigur, at tað ber eisini væl til at verða sólskáldaður, hóast ongin

Vit skulu ikki ræðast sólina, men tað eru allar orsøkir at ræðast at verða skáldað og í slíkum veðrið, sum hevur verið seinastu dagarnar, tekur tað minni enn ein tíma at skáldast

Paul Eriksen sigur, at tað eru ongar beinleiðis mátingar í Føroyum fyri UV geislingar.

- Men vit gera metingar fyri UV geislingar um allan heimin og eftir teimum modellunum ber til at fáa eina álitandi mynd av UV geislingunum, eisini í Føroyum.

Kortini heldur hann, at DMI átti at havt ítøkiligar mátingar fyri Føroyar eisini og tað ætlaði hann sær at arbeiða fyri.

sól er.

- Tað er ikki neyðugt at vera í beinleiðis sól fyri at skáldast. Tað er eisini vandi fyri at skálða seg, hóast tað skýggjar fyri sólini. Tað ber eisini væl til at skáldast undir eini sólskjóli.

- Orsøkin til tað er, at tað eru nógvar UV geislingar í vanligum himmalljósi, men so skal meiri til enn í beinleiðis sól.

Orsøkin til, at UV geislingarnar eru so sterkar nú,

eru fleiri.

- Vit hava eitt hátrýst yvir alt norðuratlantshav, heilt úr Danmark norður til Íslands.

Tað ger, at ozonlagið er tynnri enn vanligt.

- Vanliga gongdin er, at Ozonlagið er tjúkkast um várið og tynst um heystið. Men tað kann eisini broytast frá degi til dags, tí tað tynnist, tá ið vit hava hátrýst og tað verður tjúkri tá ið vit hava lágtrýst.

- Tíverri er tað ikki øvugt, leggur hann afturat.

Samstundis nærkast við hásumri, tí tað eru bara tvær vikur til longsta dag og sostatt stendur sólin so høgt á himni, sum hon kann og alt hetta tilsamans førir við sær, at UV geislingar eru serliga sterkar beint nú.

Ræðast og ikki ræðast

Tað er staðfest, at fólk, sum

verða skáldað í sólini, eru í nógv størri vanda fyri at fáa húðkrabba seinni í lívinum.

Og tað er eisini staðfest, at talið á fólki við húðkrabba og móðurmerkjakrabba, er fleirfaldað seinastu árin.

Tí er tann heilt greiði boðskapurin er, at vit skulu ikki ræðast sólina, men vit skulu ræðast at verða skáldað.

Serstakligatýdningarmikið er tað, at verja børnini fyri sólini, so at tey ikki verða skáldað.

Fáa húðkrabba av sól

Hagtøl yvir tilburðir av húðkrabbameini í Føroyum hesi seinastu tíggu árin geva eina greiða ábending um gongdina. Tilburðirnir eru næstan trýfaldaðir frá 1995 til 2005, frá 16 tilburðum í 1995 til 52 í 2005.

Serliga hesi seinastu fimm árin eru tilburðirnir øktir í tali. Í 2001 vóru teir 20 í tali, árið eftir 32, í 2003 vóru 28 tilburðir, í 2004 vóru 41 og í 2005 vóru 52 tilburðir av húðkrabba í Føroyum.

Serliga tilburðirnir av m ó ð u r m e r k j a -krabbameini eru øktir í tali, úr 1 ella 2 um árið øll nítiárin til 10 í 2004 og 15 í 2005.

Móðurmerkjakrabba-mein kann vera ógvuliga vandamikið.

Høvuðsorsøkin til hendan vøksturin er sólín og tað, at vit meiri og meiri tí í solarium.

Kelda: www.krabbamein.fo

Kelda:www.dmi.dk

Húð og sól

Á hesi talvuni kann hvør einstakur gera sær eina meting av, hvussu nógv sól ein tolir. Talvan er sett saman útfrá fortreytum, sum ST stovnurin, WHO, hevur sett upp og sum ikki einaferð, er tað serliga miðdagssólin, sum vit skulu vera serliga varin við.

Slag av Húð	Vanligur húðarlitur	Verður skáldaður	Verður brúnur	Vanligur eygnalitur	Vanligur hárlitur	Frøknur
1	Hvítur	Altíð	Aldrin	Blá	Reydligt	Ja
2	Llósúr/bleikur	Ofta	Ofta	Blágrøn	Ljóst	Fáar
3	Ljósúr/beige	Sjáldan	Næstan altíð	Grá/brún	Brúnt	Nei
4	Ljósabrúnur	Aldrin	Altíð	Brún	Svart	Nei
5	Myrkabrúnur	Aldrin	Altíð	Brún	Svart	Nei
6	Svartur	Aldrin	Altíð	Brún	Svart	Nei

Slag 1 og 2 eru vanliga norðurlendingar keltarr.

Slag 3 er vanliga eysturasiatar, (Korea, Japan).

Slag 4 eu rvanligt hjá fólkið við Miðjarðarhav og Suðuramerika.

Slag 5 og 6 er vanligt hjá fólki í Afrika og Karibia.

Fólk við slagi 1 og 2 skulu helst vera í skugganum í einar triggjar tímar rundanum miðdag. Men er neyðugt at verða úti, eru hyggjuráðini at at verða í tunnum klæðum og í sólhúgvu. Eitt tjúkt lag av sólkremi við minst faktor 15, er avgjørt ráðiligt